

คู่มือการเรียนรู้การสอน
หัวข้อ “บัญชี นำวิถีสู่ความพอเพียง”
โครงการค่าย “เยาวชน...รักษ์พงไพร เฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี”

โดย
กองประสานงานโครงการพระราชดำริ
กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

คำนำ

คู่มือการเรียนการสอน หัวข้อ “บัญชี นำวิถีสู่ความพอเพียง” โครงการค่าย “เยาวชน... รัชพงษ์ไพร เฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” จัดทำขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการสอนแนะนำการจัดทำบัญชีต้นกล้าเศรษฐกิจพอเพียงแก่นักเรียนและเยาวชน ซึ่งเนื้อหาของคู่มือเล่มนี้จะทำให้ผู้อ่าน เห็นตัวอย่างการจัดกิจกรรมของหลักสูตร “บัญชี นำวิถีสู่ความพอเพียง” โดยแบ่งการจัดกิจกรรมเป็น 3 ฐาน ประกอบด้วย (1) คณิตคิดสนุก (2) รู้จุด รู้จริง รู้จ่าย และ (3) รู้ออม รู้อนาคต พร้อมตัวอย่างเครื่องมือ ใบงานความรู้ และแบบประเมินความรู้ผู้เรียน

กองประสานงานโครงการพระราชดำริหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือการเรียนการสอน หัวข้อ “บัญชี นำวิถีสู่ความพอเพียง” เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์และให้ผู้อ่านใช้เป็นแนวทางในการสอนแนะนำการจัดทำบัญชี ต้นกล้าเศรษฐกิจพอเพียงตามสมควร

กองประสานงานโครงการพระราชดำริ

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

31 สิงหาคม 2560

สารบัญ

คำนำ

ส่วนที่ 1	ความเป็นมาของโครงการ	1 - 3
	ความเป็นมาของโครงการค่ายฯ	1
	วัตถุประสงค์	3
	บทบาทหน้าที่ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์	3
ส่วนที่ 2	เนื้อหาของหลักสูตร “บัญชี นำวิถีสู่ความพอเพียง”	4 - 7
	1. พระราชดำรัส	4
	2. กรอบการปฏิบัติงาน	4
	2.1 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม	4
	2.2 ระยะเวลาการทำกิจกรรม	4
	2.3 ลักษณะของกิจกรรม	4
	2.4 การเตรียมการทำกิจกรรม	4
	2.5 วิธีดำเนินกิจกรรม	4
	2.6 การประเมินผล	7
ส่วนที่ 3	ใบงานความรู้ หลักสูตร “บัญชี นำวิถีสู่ความพอเพียง”	8 - 18
	ฐานที่ 1 คณิตคิดสนุก	8
	ตัวอย่างบอร์ด/กระดานโจทย์เลข	9
	ตัวอย่างสัญลักษณ์รูปสัตว์	10
	ฐานที่ 2 รู้จุด รู้จริง รู้จ่าย	11
	ตัวอย่างบอร์ด/ตารางบันทึกบัญชีรายรับ – รายจ่าย	12
	ตัวอย่างบัตรคำตอบ	13
	ตัวอย่างใบงานความรู้	14
	ฐานที่ 3 รู้ออม รู้อนาคต	15
	ตัวอย่างใบงานความรู้	17
	แบบประเมินความรู้ผู้เรียน	18
	บรรณานุกรม	19

ส่วนที่ 1
ความเป็นมาของโครงการ

ความเป็นมาของโครงการ

ในปี พ.ศ. 2553 มูลนิธิสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ ได้ร่วมกับกรุงเทพมหานคร กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมป่าไม้ จัดค่าย "วัยชน...ผจญป่าเล็กในเมืองใหญ่" ขึ้น ณ สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ สำหรับเยาวชนอายุ 6 – 12 ปี โดยจัดในช่วงปิดเทอม ปีละ 2 ครั้ง และในปี พ.ศ. 2556 ได้ขยายเป็น 4 ครั้ง เนื่องจากมีเยาวชน และผู้ปกครองให้ความสนใจมากขึ้น

เพื่อให้โครงการที่ทำอยู่แล้วนี้ขยายสู่เยาวชนทั่วประเทศในหลักสูตรเดียวกันที่สามารถครอบคลุมทุกด้าน ในการดำรงชีวิต ตาม แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2550 – 2559 ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์กรรรวมทั้ง 4 จึงเห็นว่าควรขยายหลักสูตรที่อบรมเยาวชน อยู่นี้เพิ่มขึ้น

เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2557 จึงได้เชิญ นายแพทย์ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ (ในขณะนั้น) มาพิจารณาความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ของสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ และรับทราบข้อมูลโครงการค่ายเยาวชนที่ผ่านมา พร้อมทั้งแผนการที่จะดำเนินต่อไป

วันที่ 26 ธันวาคม 2557 นายแพทย์ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้เชิญคณะทำงานในขณะนั้น ประกอบด้วย ผู้แทนจากมูลนิธิสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ประชุมร่วมกับผู้แทนของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ผู้อำนวยการสถาบันวิทยาศาสตร์ สวก. สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นว่าสามารถดำเนินการให้เกิดการอบรมเยาวชนตามโครงการดังกล่าวได้ทันที ทั่วประเทศ โดยใช้ศูนย์สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ สำหรับเยาวชนในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าของกรมอุทยาน 21 ศูนย์ และศูนย์การเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตามแนวพระราชดำริ ของกรมป่าไม้ 5 ศูนย์ รวม 27 ศูนย์ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เข้าร่วมโครงการด้วยการจัดนักเรียนในพื้นที่ที่แต่ละศูนย์ตั้งอยู่ ศูนย์ละ 240 คน รวมเยาวชนทั้งสิ้น 6,480 คน พร้อมงบประมาณสนับสนุนส่วนหนึ่ง แต่ละองค์กรตั้งงบประมาณรองรับอีกส่วนหนึ่ง และเพื่อให้โครงการ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ขยายสู่เยาวชนทั่วประเทศในหลักสูตรเดียวกัน ที่ครอบคลุมทักษะการดำรงชีวิตทุกด้านตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสาระเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมและ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มูลนิธิสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ จึงได้เชิญกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และกรมพัฒนาที่ดิน เข้าร่วมบูรณาการโครงการ

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์จึงได้ร่วมบูรณาการโครงการตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (ปี 2558) โดยรับผิดชอบ การจัดกิจกรรมฐานเรียนรู้หลักสูตรบัญชี หัวข้อ “บัญชี นำวิถีสู่ความพอเพียง” มุ่งเน้นสอนบัญชีต้นกล้า เศรษฐกิจพอเพียงให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนทำบัญชีได้ ใช้บัญชีเป็น รู้รักการออมเงิน มีความกตัญญู และเป็นเยาวชนที่ดีของชาติ

โครงการค่าย "เยาวชน...รักษ์พงไพร" จึงได้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อเดือนมีนาคม 2558 จาก 7 องค์กร
ร่วมบูรณาการ คือ (1) มูลนิธิสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ (2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(3) สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (4) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (5) กรมป่าไม้ (6) กรมพัฒนาที่ดิน
และ (7) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สามารถอบรมเยาวชนได้ 6,549 คน ซึ่งเกินกว่าเป้าหมายที่กำหนด

โครงการค่าย "เยาวชน...รักษ์พงไพร เฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี"

เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2558 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาเสด็จ ฯ มาทอดพระเนตรนิทรรศการมีชีวิตโครงการค่าย "เยาวชน...รักษ์พงไพร เฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี" ที่ได้จัดขึ้นในงาน "สิสรพรรณไม้ เทิดไต้บรมราชินีนาถ" ณ สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ เมื่อทอดพระเนตรผลการดำเนินโครงการตามที่เยาวชนที่ผ่านการอบรมจากค่ายฯ กราบบังคมทูลแล้วทรงพอพระทัย

ปัจจุบัน โครงการค่าย "เยาวชน...รักษ์พงไพร เฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี" มีองค์กรร่วมบูรณาการ 12 องค์กร ประกอบด้วย (1) มูลนิธิสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ (2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (4) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (5) กรมป่าไม้ (6) กรมพัฒนาที่ดิน (7) กรมส่งเสริมการเกษตร (8) กรมหม่อนไหม (9) กรมส่งเสริมสหกรณ์ (10) องค์การสวนสัตว์ ในพระราชูปถัมภ์ (11) บริษัท ทูร คอร์เปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และ (12) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และมีศูนย์การเรียนรู้ทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 29 ศูนย์ แบ่งเป็น ศูนย์ศึกษา ธรรมชาติและสัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จำนวน 21 ศูนย์ ศูนย์เรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ กรมป่าไม้ จำนวน 7 ศูนย์ และสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ จตุจักร กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์

1. ให้เยาวชนได้ซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ที่พระราชทานโครงการพระราชดำริมากมาย ล้วนเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนทั้งสิ้น
2. เยาวชนมีความเข้มแข็ง สามารถดูแลและพัฒนาตนเองได้ และมีศักยภาพในการเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ อันเป็นแนวทางสู่ความมั่นคงและความยั่งยืน ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ตามปรัชญา "เศรษฐกิจพอเพียง"
3. เยาวชนได้เข้าใจประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นรากฐานของประเทศ ที่จะต้องช่วยกันฟื้นฟูและรักษาให้มั่นคงและยั่งยืน เพื่ออนาคตของตนเองและลูกหลาน ตลอดจนถึงโลกนี้
4. เยาวชนได้รู้พื้นฐานวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่สั่งมาของท้องถิ่น มีความรู้และทักษะพื้นฐานการเกษตรยั่งยืนในการผลิตอาหารเพื่อการบริโภคและอาชีพ ในการดำรงชีวิต เช่น การแปรรูป การเพาะขยายพันธุ์ ซึ่งเป็นวิถีที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม
5. เยาวชนได้ปฏิบัติจริง เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญจริง ฝึกฝนทักษะ ทั้ง 4 ด้าน คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา ซึ่งเป็นความรู้และทักษะที่นำไปใช้ในชีวิตรจริง และถึงที่สุดสามารถพัฒนาต่อไปได้ด้วยตนเอง

บทบาทหน้าที่ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้ร่วมบูรณาการกับมูลนิธิสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ และองค์กรภาคีเครือข่าย รวม 12 หน่วยงาน ในโครงการค่าย “เยาวชน...รักษ์พงไพร เฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” โดยเริ่มต้นโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยรับผิดชอบการจัดกิจกรรมฐานเรียนรู้หลักสูตรบัญชี หัวข้อ “บัญชี นำวิถีสู่ความพอเพียง” ซึ่งแบ่งกิจกรรมเป็น 3 ฐาน คือ 1. คณิตคิดสนุก 2. รู้จุด รู้จริง รู้จ่าย และ 3. รู้ออมรู้อนาคต โดยมุ่งเน้นสอนบัญชีต้นกล้าเศรษฐกิจพอเพียงให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนทำบัญชีได้ ใช้บัญชีเป็น รู้รักการออมเงิน มีความกตัญญู และเป็นเยาวชนที่ดีของชาติ

ส่วนที่ 2
เนื้อหาของหลักสูตร
“บัญชี นำวิถีสู่ความพอเพียง”

เนื้อหาของหลักสูตร “บัญชี นำวิถีสู่ความพอเพียง”

1. พระราชดำรัส

“เรื่องบัญชีนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าสำคัญมาก เพราะช่วยฝึกความละเอียดถี่ถ้วน ความเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น เขียนผิดแล้วจะลบไม่ได้ ต้องขีดฆ่าแล้วเซ็นชื่อกำกับ”

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานบทความ
ในหนังสือ “ 40 ปี โรงเรียน ตชด.” 27 มีนาคม 2539

2. กรอบการปฏิบัติงาน

2.1 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. เพื่อกระตุ้นให้เยาวชนเห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชี และบัญชีสามารถนำไปสู่ความพอเพียงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้
2. เพื่อให้เยาวชนสามารถจำแนกรายรับ – รายจ่าย และทำบัญชีรับ – จ่ายของตนเองและครอบครัวได้
3. เพื่อให้เยาวชนสามารถวิเคราะห์และวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างง่าย ๆ ได้

2.2 ระยะเวลาการทำกิจกรรม

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

2.3 ลักษณะของกิจกรรม

กิจกรรมเดี่ยว

2.4 การเตรียมการทำกิจกรรม

ใบงาน กิจกรรม “บัญชี นำวิถีสู่ความพอเพียง”

2.5 วิธีดำเนินกิจกรรม

ฐานที่ 1 คณิตคิดสนุก เป็นการฝึกหัดการบวกเลข มุ่งเน้นให้นักเรียนสนุกสนานกับเกมบวกเลข ครูตั้งคำถามให้นักเรียนผลัดกันตอบคำถาม และให้กรอกตัวเลขในใบงาน ครูเฉลยคำตอบและชมเชยนักเรียนที่คิดเลขได้ถูกต้องรวดเร็วที่สุด ทั้งนี้ สามารถปรับโจทย์หรือคำถามหรือเกม ให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้

ใบงาน
ฐานที่ 1 คณิตคิดสนุก

1. + =

2. X =

3. $\left[\begin{array}{c} \text{8 snails} \\ \text{7 snails} \end{array} \right] \times \begin{array}{c} \text{4 snails} \end{array} - 1 = \text{ }$

4. $(10 \times 9) + (22 - 2) = \text{ }$

5. $(15 \times 2) + \text{ } = 59$

6. $(12 \times \text{ }) + 3 = 111$

ฐานที่ 2 รู้จุด รู้จริง รู้จ่าย เป็นการฝึกปฏิบัติให้นักเรียนเรียนรู้เรื่องการจดบันทึกอย่างง่าย ๆ โดยครูอธิบายถึงเงินค่าขนมที่นักเรียนได้รับจากผู้ปกครองเมื่อวาน นักเรียนใช้จ่ายเงินเป็นค่าอะไรบ้าง ให้จดบันทึกลงในใบงาน เมื่อเสร็จสิ้น ครูเฉลยคำตอบและชมเชยนักเรียนที่สามารถเขียนหนังสือและบวกเลขได้ถูกต้อง รวดเร็วที่สุด

ใบงาน ฐานที่ 2 รู้จุด รู้จริง รู้จ่าย

ให้นักเรียนทบทวนการใช้จ่ายเงินเมื่อวานนี้ และกรอกตัวเลขลงในช่องว่างให้ครบถ้วน

1. เมื่อวานนักเรียนได้รับเงินค่าขนมจากผู้ปกครอง จำนวน บาท

2. นักเรียนใช้จ่ายเป็นค่าอะไรบ้าง?

ค่า..... บาท

ค่า..... บาท

ค่า..... บาท

ค่า..... บาท

ค่า..... บาท

3. นักเรียนมีเงินคงเหลือ จำนวน บาท

ฐานที่ 3 รื้ออม รื้ออนาคต เป็นการฝึกปฏิบัติให้นักเรียนเรียนรู้เรื่องการวางแผนอย่างง่าย ๆ โดยครูชวนนักเรียนคิดถึงวันสำคัญที่จะมาถึงให้นักเรียนลองวางแผนในการทำกิจกรรมเพื่อตอบแทนพระคุณแก่ผู้ปกครองหรือบุคคลที่นักเรียนรักและเคารพ และให้กรอกตัวเลขในใบงานที่กำหนด ครูเฉลยคำตอบและชมเชยนักเรียนที่สามารถเขียนหนังสือและบวกเลขได้ถูกต้อง รวดเร็วที่สุด

ใบงาน ฐานที่ 3 รื้ออม รื้ออนาคต

ให้นักเรียนลองวางแผนเก็บออมเงิน เพื่ออนาคตในวันข้างหน้า

มาทดลองวางแผนกันนะคะ

1. เด็ก ๆ คิดว่าในวันสำคัญที่จะมาถึงนี้ วันที่ 12 สิงหาคม 2560 หนูจะให้อะไรคุณแม่ หรือคุณครู หรือผู้ที่หนูรักและเคารพ

คำตอบ หนูจะมอบ.....ให้แก่..... ในวันที่ 12 สิงหาคม 2560

2. มาเริ่มต้นวางแผนการเงินของตนเองกัน เพื่อให้สิ่งที่ตั้งใจไว้ในข้อ 1 สำเร็จ

คำตอบ การวางแผนของหนู

รายรับต่อวัน = บาท

ตั้งใจเก็บออม วันละ = บาท

คงเหลือเป็นรายจ่าย = บาท

หนูต้องเก็บออมเงินเป็นเวลา วัน

จะได้เงินจำนวน บาท

เพื่อมอบของขวัญให้แก่คนที่หนูรักและเคารพ

3. หนูเริ่มต้นบันทึกบัญชีรับ - จ่ายของตนเอง ตั้งแต่วันนี้แหละ เพื่อมอบของขวัญให้แก่คนที่เรารัก

ตัวอย่างการบันทึกบัญชี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

รายการ	รายรับ	รายจ่าย	คงเหลือ
ได้รับเงินค่าขนมจากผู้ปกครอง	100		100
ค่ารถ		10	90
ค่าข้าวเหนียว ไก่ทอด		30	60
ค่าน้ำอัดลม		12	48
หยอดกระปุก		20	28
รวม	100	72	28

สรุปผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ฐาน เมื่อนักเรียนทั้งหมดได้เรียนรู้กิจกรรมทั้ง 3 ฐานเรียบร้อยแล้ว วิทยากร แจกสมุดบัญชีต้นกล้าเศรษฐกิจพอเพียง บรรยายสรุปให้นักเรียนทราบเป้าหมายของการฝึกปฏิบัติ “บัญชี นำวิถีสู่ความพอเพียง” โดยเชื่อมโยงกับพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรและสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และชี้ให้นักเรียนเห็นถึงประโยชน์ของการจดบันทึกบัญชี การประหยัด การเก็บออมเงิน วินัยในการใช้จ่ายเงิน และการรู้จักวางแผน โดยชวนนักเรียน คิดตามจากตัวอย่างการบันทึกบัญชีในใบงาน นักเรียนได้ข้อคิดอะไร ให้นักเรียนผลัดกันแสดงความคิดเห็น วิทยากรเฉลยคำตอบ และเชิญชวนให้นักเรียนจดบันทึกบัญชีในสมุดบัญชีเป็นประจำทุกวัน ครูและวิทยากร จะเข้าไปติดตามผลและให้รางวัลกับคนที่ทำบัญชีสม่ำเสมอ และมีการออมเงิน

2.6 การประเมินผล

- 2.6.1 การประเมินผลภายหลังการอบรมเสร็จสิ้น ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามการทดสอบความรู้ จากการเรียนรู้ทั้ง 3 ฐาน จำนวน 5 ข้อคำถาม
- 2.6.2 การติดตามผลการจัดทำบัญชีของนักเรียนที่เข้าอบรม ครูตรวจสอบบัญชีของนักเรียนแต่ละคน และให้คำแนะนำ หรือกล่าวชมเชย หากนักเรียนมีพัฒนาการที่ดี เช่น มีการปรับเปลี่ยนการใช้จ่ายเงิน มีการออมเงิน เป็นต้น

ส่วนที่ 3
ใบงานความรู้
หลักสูตร “บัญชี นำวิถีสู่ความพอเพียง”

ใบงานความรู้ ฐานที่ 1 “คณิตคิดสนุก”

วัตถุประสงค์ เพื่อฝึกหัดการบวกเลข มุ่งเน้นให้นักเรียนสนุกสนานกับเกมบวกเลข เป็นพื้นฐานการทำบัญชี
กิจกรรม การบวก ลบ คูณ หาร เลขหลักสิบโดยใช้สัญลักษณ์แทนตัวเลข

สาระสำคัญ

การบวก ลบ คูณ หาร เลขหลักสิบโดยใช้สัญลักษณ์แทนตัวเลข

จุดประสงค์การเรียนรู้

บวกเลขหลักสิบโดยใช้สัญลักษณ์แทนตัวเลข

ระยะเวลา

ประมาณ 30 นาที

อุปกรณ์

1. สายคาดศีรษะรูปตัวสัตว์/ผลไม้
2. บอร์ด/กระดานแสดงโจทย์เลข
3. ป้ายรูปสัตว์/ผลไม้ตาม ข้อ 1 (สำหรับเจ้าหน้าที่ถือตอนรวมกลุ่มแยกชนิด)

วิธีการ/กติกา

1. แจกสายคาดศีรษะรูปตัวสัตว์/ผลไม้ ให้นักเรียนคาดไว้ที่ศีรษะ คนละ 1 ชิ้น
 2. สุ่มถามนักเรียนว่าบนศีรษะของตนเองเป็นรูปสัตว์/ผลไม้อะไร เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนได้รับสายคาดครบทุกคน
 3. วิทยากรออกคำสั่งให้นักเรียนรวมกลุ่มกันตามรูปสัตว์/ผลไม้ และอธิบายกติกา
 4. **กติกา** วิทยากรบอกโจทย์ตัวเลข เช่น ผี 2 ตัว รวมกับ ผี 5 ตัว เท่ากับเท่าไร คำตอบคือ 7 ตัว นักเรียนที่มีรูปผีบนศีรษะ รวมตัวกันให้ได้ 7 คน นักเรียนส่วนที่เหลือ/ไม่มีกลุ่มให้ออกมาทำกิจกรรมด้านหน้า
 5. วิทยากรออกคำสั่งตามโจทย์ที่กำหนด ให้นักเรียนตั้งใจฟังจนจบ และวิทยากรให้สัญญาณตอบคำถาม (อาจเปิดเพลงให้เต้น หมุดเสียงเพลงให้รวมกลุ่ม) นักเรียนวิ่งรวมกลุ่มตามที่โจทย์กำหนด นักเรียนที่เหลือ/ไม่สามารถรวมกลุ่มได้ให้ออกมาทำกิจกรรมแนะนำตัว
 6. หลังจากเสร็จกิจกรรม วิทยากรสรุปความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมฐานที่ 1 คณิตคิดสนุก
-

ฐาน คณิต คิด สนุก

1. + =

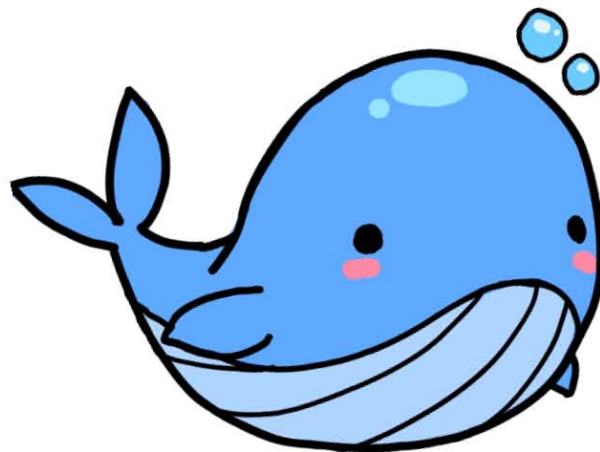
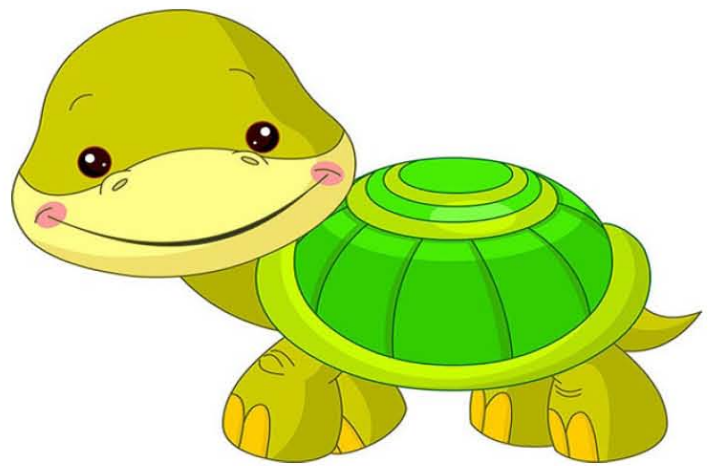
2. - =

3. $\left[\begin{array}{c} \text{4 snails} \\ \text{4 snails} \end{array} \right] \times \begin{array}{c} \text{2 snails} \\ \text{2 snails} \end{array} \div \begin{array}{c} \text{2 snails} \\ \text{2 snails} \end{array} = \text{ } \input{type="text"}$

4. $\times$ =

5. $\left[\begin{array}{c} \text{4 whales} \\ \text{4 whales} \\ \text{4 whales} \end{array} \right] \times \begin{array}{c} \text{3 whales} \\ \text{3 whales} \\ \text{3 whales} \end{array} - \text{1 whale} = \text{ } \input{type="text"}$

ตัวอย่างสัญลักษณ์รูปสัตว์

ใบงานความรู้ ฐานที่ 2 “รู้จัก รู้จริง รู้จ่าย”

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการฝึกการบันทึกบัญชีรายรับ – รายจ่าย และนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

กิจกรรม การฝึกบันทึกบัญชีรายรับ – รายจ่ายประจำวัน

สาระสำคัญ

การฝึกบันทึกบัญชีรายรับ – รายจ่ายประจำวัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถอธิบายได้ว่ารายรับ – รายจ่าย คืออะไร
2. นักเรียนสามารถคำนวณจำนวนเงินคงเหลือในแต่ละวันได้อย่างถูกต้อง
3. นักเรียนสามารถแยกแยะรายจ่ายที่ไม่จำเป็นได้
4. นักเรียนมีวินัยทางการเงินในเรื่องการออม

ระยะเวลา

ประมาณ 30 นาที

อุปกรณ์

1. บอร์ด/กระดานตารางบันทึกบัญชีรายรับ – รายจ่าย (จำลองสมุดบัญชีต้นกล้าเศรษฐกิจพอเพียง)
2. บัตรคำตอบจำนวนเงิน เช่น 20 50 100 150 เป็นต้น ตามโจทย์ที่วิทยากรกำหนด
3. ใบงานสำหรับบันทึกบัญชีรายรับ – รายจ่ายประจำวัน

วิธีการ/กติกา

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 10 คน (ตามจำนวนที่วิทยากรเห็นว่าเหมาะสม)
2. วิทยากรแจกบัตรคำตอบกลุ่มละ 10 ใบ ให้นักเรียนคว่ำบัตรคำตอบไว้ก่อน
3. วิทยากรอ่านโจทย์คำถามบนบอร์ด/กระดานตารางบันทึกบัญชีรายรับ – รายจ่าย เช่น วันที่ 1 มีนาคม 2560 พ่อให้ค่าขนม 200 บาท เมื่อวิทยากรอ่านคำถามจบ ให้นักเรียนพลิกบัตรคำตอบของตนเองขึ้นมาดู บัตรคำตอบในมือของนักเรียนคนใดตรงกับจำนวนเงินที่วิทยากรตั้งคำถาม ให้นักเรียนวิ่งเอาบัตรคำตอบไปติดที่บอร์ด/กระดานตารางบันทึกบัญชีรายรับ – รายจ่าย ในช่องรายรับ ช่องรายจ่าย หรือช่องคงเหลือ ตามคำตอบที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องที่สุด
4. วิทยากรตรวจคำตอบ โดยให้นักเรียนที่ไม่ได้ออกมาตอบคำถามช่วยกันตรวจคำตอบว่าถูกต้องหรือไม่
 - 4.1 กรณีคำตอบถูกต้อง วิทยากรชมเชยนักเรียน
 - 4.2 กรณีคำตอบไม่ถูกต้อง วิทยากรให้โอกาสนักเรียนคนอื่นมาตอบคำถามแทน
5. วิทยากรดำเนินกิจกรรมไปเรื่อย ๆ จนครบทุกรายการ วิทยากรสรุปผลการทำกิจกรรม นักเรียนกลุ่มใดได้คะแนนสูงสุด วิทยากรแจกรางวัลตอบแทน

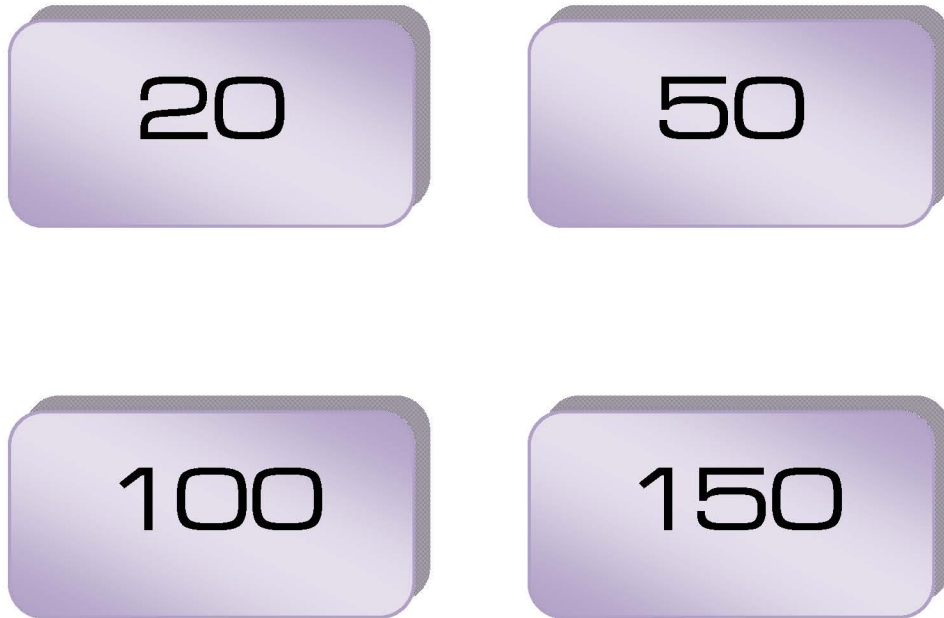
6. วิทยากรแจกใบงานสำหรับบันทึกบัญชีรายรับ – รายจ่ายประจำวัน ให้นักเรียนบันทึกบัญชีรายรับ – รายจ่าย ของนักเรียนแต่ละคน โดยย้อนกลับไปเมื่อวานว่ามีรายการใดเกิดขึ้นบ้าง ลงในใบงานให้ถูกต้อง ภายในเวลา 10 นาที
7. วิทยากรและนักเรียนร่วมกันเฉลยคำตอบ
8. หลังจากเสร็จกิจกรรม วิทยากรสรุปความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมฐานที่ 2 รู้จุด รู้จริง รู้จ่าย

ตัวอย่างบอร์ด/กระดานตารางบันทึกบัญชีรายรับ – รายจ่าย

วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ (จำนวนเงิน)	รายจ่าย (จำนวนเงิน)		คงเหลือ (จำนวนเงิน)
			เงินฝาก/ ออมเงิน	ค่าใช้จ่าย	
1 มีนาคม 2560	พ่อให้ค่าขนม				
	ซื้อข้าว				
	ซื้อน้ำ				
2 มีนาคม 2560	ป้าให้เงินวันเกิด				
	นำเงินฝากธนาคาร				
3 มีนาคม 2560	ได้รับเงินจากการประกวดวาดภาพ				
	หยอดกระปุกออมสิน				
	ซื้อหนังสือเรียน				
4 มีนาคม 2560	แม่ให้เงินค่าขนม				
	นำเงินฝากธนาคารโรงเรียน				
	ซื้อข้าว				
	ซื้อน้ำ				
รวมเป็นเงิน					

- หมายเหตุ** 1. วัน เดือน ปี รายการ จำนวนเงินในช่องรายรับ ช่องรายจ่าย ช่องคงเหลือในบอร์ด/กระดานตารางบันทึกบัญชีรายรับ – รายจ่าย วิทยากรสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม
2. ช่องรายรับ ช่องรายจ่าย และช่องคงเหลือ วางไว้สำหรับนักเรียนนำบัตรคำตอบมาติดลงที่บอร์ด/กระดานตารางบันทึกบัญชีรายรับ – รายจ่าย ตามโจทย์ที่วิทยากรกำหนด

ตัวอย่างบัตรคำตอบ

หมายเหตุ จำนวนเงินในบัตรคำตอบสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามโจทย์ที่วิทยากรกำหนด

ตัวอย่าง ใบงานความรู้สำหรับบันทึกบัญชีรายรับ – รายจ่ายประจำวัน

“กิจกรรม รู้จุด รู้จริง รู้จ่าย”

คำสั่ง ให้นักเรียนบันทึกบัญชีรายรับ – รายจ่าย ประจำวันของตนเอง โดยย้อนกลับไปเมื่อวาน ลองคิดดูว่านักเรียนมีรายการรับ – รายการจ่ายอะไรบ้าง ลงในใบงานให้ถูกต้อง ภายในเวลา 10 นาที

บันทึกบัญชีรายรับ – รายจ่ายประจำวันของ

วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ (จำนวนเงิน)	รายจ่าย (จำนวนเงิน)		คงเหลือ (จำนวนเงิน)
			เงินฝาก/ ออมเงิน	ค่าใช้จ่าย	
รวมเป็นเงิน					

ใบงานความรู้ ฐานที่ 3 “รู้ออม รู้อนาคต”

วัตถุประสงค์ เป็นการฝึกการเรียนรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินอย่างง่ายและการออมเงินเพื่ออนาคต

กิจกรรม การวางแผนออมเงินเพื่ออนาคต

สาระสำคัญ

การเรียนรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินอย่างง่ายและฝึกออมเงิน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถวางแผนทางการเงินอย่างง่ายได้
2. มีความสนใจและเห็นประโยชน์ของการออมเงินเพิ่มมากขึ้น

ระยะเวลา

ประมาณ 20 – 30 นาที

อุปกรณ์

ใบงานการออมเงิน

วิธีการ/กติกา

1. วิทยากรชวนนักเรียนพูดคุยถึงความรักที่มีต่อคุณแม่/ผู้ปกครอง และเราจะทำสิ่งใดเพื่อทดแทนบุญคุณคุณแม่/ผู้ปกครอง นักเรียนจะช่วยกันตอบคำถาม เช่น ทำความดี ขยันเรียน ชื่อของขวัญให้ในวันสำคัญ วิทยากรถามต่อ หากต้องชื่อของขวัญให้คุณแม่/ผู้ปกครอง นักเรียนจะอย่างไร
 - นักเรียนตอบคำถาม ต้องเก็บเงิน ประหยัดเงิน
 - เรามาวางแผนการซื้อของขวัญให้คุณแม่/ผู้ปกครองในวันแม่ 12 สิงหาคม กันเถอะ
2. วิทยากรแจกใบงาน “รู้ออม รู้อนาคต”
 - วิทยากรตั้งคำถาม สิ่งที่จะซื้อเป็นของขวัญให้คุณแม่/ผู้ปกครอง คือ
 - ราคาประมาณกี่บาท
 - นักเรียนตั้งใจจะเก็บเงินวันละกี่บาท
 - เป็นเวลากี่วัน

ให้นักเรียนเริ่มต้นวางแผนการออมเงินเพื่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ ให้นักเรียน 10 นาที ในการคิดวางแผน (โดยอาจบอกกับนักเรียนที่ทำใบงานเสร็จก่อนเวลาว่า ใครทำเสร็จแล้ว ระหว่างรอเพื่อน/รอหมดเวลา ก็ให้วาดรูปสิ่งของนั้น ๆ ลงในใบงานด้วย)
3. เมื่อหมดเวลา วิทยากรเฉลยคำตอบ โดยชวนนักเรียนอาสาสมัครที่จะออกมาเล่าให้เพื่อน ๆ ฟัง 1 – 2 คน (ดูความเหมาะสมเรื่องเวลาเป็นหลัก)

4. วิทยากรสรุป เพื่อดึงคำถามให้นักเรียนตอบ ประโยชน์ของการจดบันทึกบัญชี
- 4.1 เป็นบันทึกช่วยจำ ทำให้รู้ว่าในแต่ละวันมีรายรับอะไร ใช้จ่ายอะไรไปบ้าง
 - 4.2 ทำให้รู้ว่าเงินสดคงเหลือในมือเท่าไร
 - 4.3 ช่วยในการวางแผนการเงิน
 - 4.4 รู้จักการประหยัดออมเงิน
 - 4.5 ฝึกให้เป็นคนมีความละเอียดถี่ถ้วน เพราะการจดบันทึกบัญชีเขียนผิดแล้วลบไม่ได้ ต้องขีดฆ่าแล้วลงชื่อกำกับ
 - 4.6 ทำให้รู้ว่าคุณใช้จ่ายได้ไม่จำเป็น หรือควรลดค่าใช้จ่ายได้
-

ตัวอย่าง ใบงานความรู้การวางแผนออมเงินเพื่ออนาคต

“กิจกรรม รู้ออม รู้อนาคต”

ชื่อ - นามสกุลชื่อเล่น.....ชั้น.....

หนูจะมอบ.....ให้แก่.....ในวันที่ ๑๒ สิงหาคม.....

ได้เงิน/วัน	_____ บาท	จะเก็บให้ได้	_____ บาท/วัน
เหลือไว้ใช้	_____ บาท	ใช้เวลาออม	_____ วัน
จะได้เป็นเงิน	_____ บาท		

เพื่อมอบของขวัญให้แก่คนที่เรารัก

แบบประเมินความรู้ผู้เรียน
กิจกรรม “บัญชี นำวิถีสู่ความพอเพียง”

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกคำตอบข้อที่ถูกต้องที่สุด (โดยทำเครื่องหมาย X ลงบนข้อที่ถูกต้อง)

คำถาม 5 ข้อ ๆ ละ 1 คะแนน (= 1 คะแนน)

1. เงินที่นักเรียนได้รับจากพ่อแม่ เรียกว่าอะไร

- ก. ดอกเบี้ย
- ข. รายรับ
- ค. รายจ่าย
- ง. กำไร

2. นักเรียนคิดว่าการจดบันทึกบัญชีช่วยฝึกนิสัยอย่างไร

- ก. ประหยัด
- ข. เก็บออมเงิน
- ค. มีวินัย
- ง. ถูกทุกข้อ

3. ข้อใดเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในชีวิตประจำวัน

- ก. ค่าอาหาร
- ข. ค่ารถโดยสารประจำทาง
- ค. ค่าอุปกรณ์การเรียน
- ง. ค่าเล่นเกมสตั๊ด

4. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของบัญชี

- ก. ทำให้รู้รายรับ – รายจ่าย ของตนเอง
- ข. ช่วยให้ยืมเงินเพื่อนได้เยอะขึ้น
- ค. ช่วยในการวางแผนการเงิน
- ง. ทำให้ควบคุมค่าใช้จ่ายได้

5. บุคคลในข้อใดน่าจะมีเงินออมมากที่สุด

- ก. ใบบัวนำเงินที่เหลือจากโรงเรียนมาหยอดกระปุก
- ข. ปอป๋อนำเงินที่มีมาซื้อขนมเลี้ยงเพื่อนตอนเลิกเรียน
- ค. กอหญาจ้างเพื่อนทำการบ้าน
- ง. นานายืมเงินเพื่อนซื้อยางลบ

คะแนนที่ได้	
	
	
	
	
	

บรรณานุกรม

โครงการค่าย “เยาวชน...รักษ์พงไพร เฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี”.

คู่มือวิทยากรอบรมครู ค่ายเยาวชน...รักษ์พงไพร เฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพมหานคร: 2560.

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. สมุดบัญชีต้นกล้าเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: 2560.

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์สมุทรปราการ. การจัดกิจกรรม “บัญชี นำวิถีสู่ความพอเพียง” ฐานที่ 1 คณิตคิดสนุก. สังเกตการณ์การจัดกิจกรรม. 16 มีนาคม 2560.

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ตาก. การจัดกิจกรรม “บัญชี นำวิถีสู่ความพอเพียง” ฐานที่ 2 รู้จุด รู้จริง รู้จ่าย. สังเกตการณ์การจัดกิจกรรม. 23 มีนาคม 2560.

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์เชียงใหม่. การจัดกิจกรรม “บัญชี นำวิถีสู่ความพอเพียง” ฐานที่ 2 รู้จุด รู้จริง รู้จ่าย. สังเกตการณ์การจัดกิจกรรม. 29 มีนาคม 2560. [ใบงานความรู้]

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์เชียงใหม่. การจัดกิจกรรม “บัญชี นำวิถีสู่ความพอเพียง” ฐานที่ 3 รู้ออม รู้อนาคต. สังเกตการณ์การจัดกิจกรรม. 29 มีนาคม 2560. [ใบงานความรู้]
